

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

9. 9. 2024. – 13. 9. 2024.

ODJEL ZA BANKARSTVO, SLUŽBA *FRONT OFFICE*

Sarajevo, 16. 9. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA
9. 9. 2024. – 13. 9. 2024.

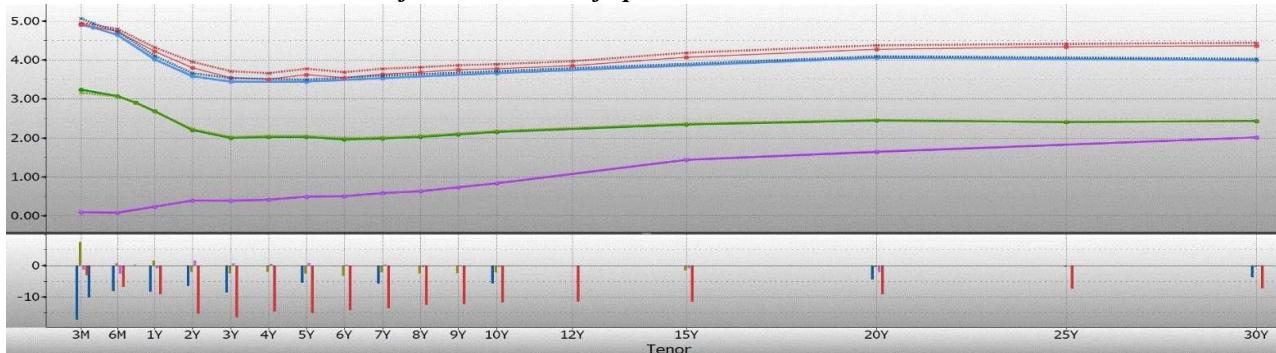
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan		
	6.9.24	-	13.9.24	6.9.24	-	13.9.24	6.9.24	-	13.9.24
2 godine	2,23	-	2,21	3,65	-	3,58	3,95	-	3,80
5 godina	2,05	-	2,02	3,49	-	3,43	3,77	-	3,62
10 godina	2,17	-	2,15	3,71	-	3,65	3,89	-	3,77

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	6.9.24	-	13.9.24
3 mjeseca	3,178	-	3,245
6 mjeseci	3,056	-	3,062
1 godina	2,678	-	2,691

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krivulje prinosa Njemačke (zeleni), SAD (plavi), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 13. 9. 2024. godine (pone crte) i 6. 9. 2024. godine (isprekidane crte). Na donjem dijelu grafa prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene nadnevke.

EUROZONA

Prinosi većine obveznica eurozone nisu zabilježili veće promjene u odnosu na prethodni tjedan. Izraženiji pad prinosa zabilježili su prinosi španjolskih obveznica (6 – 7 baznih bodova) i prinosi talijanskih obveznica (7 – 11 baznih bodova). Na kretanje prinosa, pored održavanja sjednice ESB-a, priličan utjecaj su imali i ekonomski podatci objavljeni za SAD uoči sjednice Feda. **ESB je na sjednici, održanoj 12. rujna 2024., smanjio kamatne stope.** **Kamatna stopa na depozite banaka (DFR) je smanjena za 25 baznih bodova na 3,50%.** Preostale dvije kamatne stope su smanjene za po 60 baznih bodova, te je kamatna stopa za kreditiranje banaka (MLF) smanjena na 3,90% s 4,50%, a kamatna stopa za refinanciranje (MRO) na 3,65% s 4,25%. Prilagođavanjem razlike između kamatnih stopa DFR i MRO s 50 baznih na 15 baznih bodova, ESB nastoji zadržati kontrolu nad tržišnim uvjetima u vrijeme kada se njena bilanca smanjuje (obustava kupovina obveznica i povlačenje dugoročnih kredita). Iako inflacija bilježi postupni pad, predsjednica Lagarde je ukazala na to da opasnosti još uvijek nisu prošle te upozorila na ubrzani rast inflacije uslužnog sektora, koji je u kolovozu dostigao 4,2%. Lagarde je izjavila da je najnovija odluka bila jednoglasna te da će ESB nastaviti voditi se ekonomskim podatcima, kao i da daljnji pad kamatnih stopa nije predodređen, ni u smislu vremena, niti u smislu opsega. Ipak, dodatno smanjenje kamatnih stopa na sljedećoj sjednici u listopadu nije isključeno. Tržišta su nakon priopćenja ESB-a blago umanjila očekivanja dalnjih smanjenja kamatnih stopa do kraja godine, dok se i dalje u potpunosti očekuje još jedno smanjenje za 25 baznih bodova, ali je vjerojatnoća dodatna dva smanjenja sada ispod 50%. Nakon sjednice veći broj službenika ESB-a davao je izjave o budućem kretanju monetarne politike. Prema izjavama većine može se zaključiti kako kreatori

monetarne politike ESB-a sve više nagnju ka smanjenju kamatnih stopa tek u prosincu, iako još jedno smanjenje u listopadu nije u potpunosti isključeno.

ESB je objavio i nove kvartalne prognoze prema kojima i dalje iskazuje uvjerenje da će se cjenovni rast vratiti na ciljanu razinu, ali su istovremeno smanjene prognoze ekonomskog rasta eurozone za sve godine do 2026. godine. Očekuje se da će stopa rasta BDP-a ove godine iznositi 0,8% (ranije očekivano 0,9%), u 2025. godini 1,3% (ranije očekivano 1,4%), a u 2026. godini 1,5% (ranije očekivano 1,6%). Prognoze inflacije su ostale nepromijenjene, te se u razdoblju od 2024. do 2026. godine očekuju godišnje stope inflacije od 2,5%, 2,2% i 1,9%, respektivno.

Na početku prošlog tjedna bivši predsjednik ESB-a Mario Draghi pozvao je EU da investira i do 800 milijardi EUR dodatnih sredstava godišnje kako bi ovu regiju učinila konkurentnijom, kao i da bi trebalo obavezati se na redovitu emisiju zajedničkih obveznica kako bi bila konkurentna Kini i SAD-u, upozoravajući na „sporu agoniju“ bez takvih mjeru. Ministar financija Njemačke Linder je na ovakav prijedlog zajedničke emisije obveznica EU odgovorio kako takav pristup ne bi riješio strukturalne probleme i to bi u konačnici dovelo do toga da Njemačka plaća za ostale. Dalje, Linder smatra da emisija zajedničkog duga prebacuje političku odgovornost za posljedice ekonomskih politika na razinu Europe, te da bi to moglo dovesti do pretjeranog zaduživanja širom EU. Na kraju je naglasio da svaka pojedinačna članica EU mora nastaviti snositi odgovornost za vlastite javne financije. Podatci ESB-a su pokazali da se hipotekarno kreditiranje nastavilo oporavljati u srpnju, kada su banke odobrile 71 milijardu EUR vrijednosti kredita, što je najviše od kolovoza 2022. godine.

Nakon što se pojavila vijest o mogućem spajanju Commerzbank s talijanskim UniCredit bankom, njemački sindikat uslužnog sektora, Verdi, priopćio je kako je spreman snažno se suprotstaviti tome, te pozvao ministra financija da blokira moguće preuzimanje kako bi se podržala Njemačka kao poslovna lokacija. Udio UniCredit u vlasništvu Commerzbank je do sada već postupni povećavan i iznosi 9%.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prehodno razdoblje
1.	Sentix indeks povjerenja investitora – EZ	RUJ	-12,2	-15,4
2.	Stopa inflacije – Njemačka (G/G) final.	KOL	2,0%	2,0%
3.	Stopa inflacije – Francuska (G/G) final.	KOL	2,2%	2,2%
4.	Stopa inflacije – Nizozemska (G/G) final.	KOL	3,3%	3,3%
5.	Stopa inflacije – Irska (G/G) final.	KOL	1,1%	1,1%
6.	Stopa inflacije – Španjolska (G/G) final.	KOL	2,4%	2,4%
7.	Stopa inflacije – Portugal (G/G) final.	KOL	1,8%	1,8%
8.	Stopa inflacije – Grčka (G/G)	KOL	-	3,2%
9.	Industrijska proizvodnja – EZ (G/G)	SRP	-2,3%	-2,2%
10.	Industrijska proizvodnja – Austrija (G/G)	SRP	-	-1,1%
11.	Industrijska proizvodnja – Italija (G/G)	SRP	-1,8%	-3,3%
12.	Industrijska proizvodnja – Španjolska (G/G)	SRP	0,4%	-0,4%
13.	Industrijska proizvodnja – Irska (G/G)	SRP	-	5,6%
14.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	SRP	-	6,4%
15.	Industrijska proizvodnja – Grčka (G/G)	SRP	-	10,6%
16.	Industrijske prodaje – Nizozemska (G/G)	SRP	-	5,6%
17.	Prerađivačka proizvodnja – Nizozemska (G/G)	SRP	-	-4,4%
18.	Bilanca tekućeg računa – Njemačka (u milijardama EUR)	SRP	-	16,0
19.	Potrošnja stanovništva – Nizozemska	SRP	-	1,1%
20.	Stopa nezaposlenosti – Italija (Q/Q)	II kvartal	-	6,8%
				7,2%

SAD

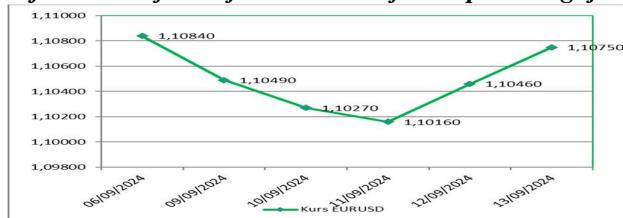
U fokusu tržišnih sudionika proteklog tjedna bilo je objavljivanje podataka o inflaciji u SAD, koji su ukazali na usporavanje inflacijskih pritisaka, a što se odrazilo na smanjenje prinosa američkih državnih obveznica duž cijele krivulje. Navedeni podatci povećali su očekivanja tržišnih sudionika kako bi Fed na sastanku ovog tjedna mogao smanjiti referentnu kamatnu stopu za 50 baznih bodova.

Potpredsjednik Feda zadužen za superviziju Barr izjavio je da će američki regulatori donijeti značajne promjene u svezi s pravilima kapitala banaka, odnosno da će prepoloviti očekivani utjecaj na najveće banke i izuzeti manje banke od većeg dijela ovih mjera. Osam najvećih banaka, uključujući Citigroup, Bank of America i JPMorgan Chase sada će biti suočene s povećanjem kapitala od 9%, znatno ispod prvobitno predloženih 19%. Druge veće banke suočit će se s povećanjem od 3 do 4%. Bivši službenik Feda Dudley izjavio je da postoji jak razlog za smanjenje kamatnih stopa za 50 baznih bodova sljedećeg tjedna. MMF je priopćio da je odgovarajuće za Fed da započne dugoočekivani ciklus smanjenja kamatnih stopa na dolazećoj sjednici jer su inflacijski rizici iščezli, a MMF očekuje usporenenje ekonomskog rasta u SAD-u do kraja ove godine.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije (G/G)	KOL	2,5%	2,5%
2.	Temeljna inflacija (G/G)	KOL	3,2%	3,2%
3.	Indeks proizvodačkih cijena (G/G)	KOL	1,7%	1,7%
4.	Veleprodajne zaлиhe (M/M) F	SRP	0,3%	0,2%
5.	Indeks cijena uvezenih dobara (G/G)	KOL	0,9%	0,8%
6.	Indeks cijena izvezenih dobara (G/G)	KOL	1,4%	-0,7%
7.	Broj inicijalnih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	7. ruj	215.000	211.000
8.	Broj kontinuiranih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	31. kol	1.850.000	1.850.000
				1.845.000

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad s razine od 1,1084 na razinu od 1,1075.

VELIKA BRITANIJA

FTSE 100 je prošlog ponedjeljka povećan nakon šest uzastopnih dana kontinuiranog smanjenja. Ovo je potaknuto rastom vrijednosti akcija iz sektora turizma i zabave, naročito akcija kompanije Entain. Tržište rada pokazuje znakove „hladenja”, a rast plaća se usporava, što ide u prilog mogućem smanjenju kamatnih stopa BoE. Investitori potiču BoE da proširi opseg obveznica koje prodaje kako bi povećala likvidnost tržišta jer planira smanjiti svoju bilancu. Očekuje se da BoE na rujanskom sastanku objavi planove za smanjivanje bilance za 100 milijardi GBP godišnje tijekom sljedeće godine. Starmer je upozorio trgovinske unije u Velikoj Britaniji na ograničenja daljnog rasta plaća za radnike u javnom sektoru zbog finansijskih ograničenja.

Ekonomija Velike Britanije zabilježila je u srpnju neočekivanu stagnaciju (0,0%) drugi mjesec zaredom, iako je očekivan blagi rast, što predstavlja izazov za novoizabrano laburističku Vladu koja je obećala da će ubrzati rast ekonomije. Stagnacija je izazvana pogoršanjima u sektorima građevinarstva i prerade. Prema podatcima Ureda za nacionalnu statistiku, sektor usluga je „porastao”, ali za samo 0,1%, industrijska proizvodnja je smanjena, a deficit trgovinske bilance povećan. Ovo predstavlja nastavak stagnacije iz lipnja i naglašava poteškoće s kojima se suočava kancelarka Reeves dok priprema prvi proračun laburističke Vlade.

Banke Velike Britanije pozajmile su rekordnih 38 milijardi GBP putem tjednih repo poslova BoE, nagovještavajući potencijalno smanjenje likvidnosti na tržištu novca. BoE je revidirala svoje inicijalne prijedloge za kapitalne zahtjeve u Baselu III, te ponovno odložila početak njegove primjene za još 6 mjeseci, tj. za početak 2026. godine. Zbog zahtjeva banaka, izvršena su prilagođavanja (smanjenja) zahtijevanog kapitala u području pozajmljivanja malim tvrtkama, u području hipoteka i pozajmica za infrastrukturu. Kao rezultat toga, zahtijevani pragovi bit će gotovo nepromijenjeni, odnosno povećani za manje od 1%, umjesto prethodno očekivanih 3%.

Kvartalno istraživanje o očekivanjima inflacije pokazalo je da su u kolovozu očekivanja za predstojeću godinu smanjena na 2,7% s 2,8%, koliko su iznosila u svibnju. Ovo je najniža razina od kolovoza 2021. godine. Očekivanja za sljedeću godinu su ostala na razini od 2,6%, ali su očekivanja za sljedećih 5 godina povećana na 3,2% s 3,1%. Većina analitičara predviđa da će kamatne stope na ovotjednom sastanku biti zadržane na razini od 5%, nakon čega će kasnije ove godine uslijediti smanjenje od 25 baznih bodova. Mišljenje javnosti o pristupu koji ima BoE u svezi s rješavanjem problema inflacije postalo je u kolovozu pozitivno po prvi put u posljednje više od dvije godine.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni razdoblje
1.	Tjedne zarade bez bonusa u 3 mjeseca (G/G)	SRP	5,1%	5,1%
2.	Zahtjevi nezaposlenih za pomoć	KOL	135.000	23.700
3.	BDP (M/M)	SRP	0,2%	0,0%
4.	Industrijska proizvodnja (G/G)	SRP	-0,1%	-1,2%
5.	Prerađivačka djelatnost (G/G)	SRP	-0,1%	-1,3%
6.	Građevinska djelatnost (G/G)	SRP	-0,7%	-1,6%
7.	Indeks uslužnog sektora (M/M)	SRP	0,2%	0,1%
8.	Trgovinska bilanca (u mlrd GBP)	SRP	-5,1	-7,5

Tijekom proteklog tjedna GBP je aprecirao u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio pad s razine od 0,84418 na razinu od 0,84391. GBP je blago deprecirao u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD smanjen s razine od 1,3129 na razinu od 1,3124.

JAPAN

Prošli tjedan objavljen je revidirani podatak o rastu BDP-a Japana u drugom kvartalu (0,7%), koji je malo manji od preliminarnog (0,8%). Ovo oslikava manju potrošnju kompanija i stanovništva i moglo bi predstavljati izazov za planove BoJ da poveća kamatne stope. Bez obzira na ovakve revidirane podatke, većina ekonomista i dalje očekuje nastavak povećanja kamatnih stopa BoJ do kraja godine. Službenici BoJ ne vide veliku potrebu za povećanjem referentne kamatne stope na predstojećem sastanku jer se još uvijek promatra volatilnost tržišta i utjecaj srpskog povećanja. Kako BoJ usporava kupovinu duga, lokalni investitori rade suprotno, ograničavajući pritiske koji izazivaju rast prinosa obveznika. JPY je u srijedu dostigao najvišu vrijednost naspram USD od početka ove godine nakon komentara člana MPC BoJ Nakagawe, kojima je on ipak nagovijestio moguća prilagođavanja monetarne politike, što je protumačeno kao znak mogućeg povećanja kamatnih stopa. Ministrica inozemnih poslova Kamikawa objavila je namjeru da postane prva žena premijer u Japanu, a njeni ciljevi su jačanje mjera za snižavanje cijena i jačanje realnih plaća. S obzirom na dominaciju LDP stranke u skupštini, može se reći da će njen vođa gotovo sigurno postati i premijer. Pobjednik će se suočiti s izazovima kao što su održavanje veza s Kinom, starenje populacije te visok javni dug. Vodeći kandidat na predstojećim izborima Liberalne demokratske stranke, Takaichi podržava zadržavanje stimulativne monetarne politike BoJ. Ona smatra da inflaciju potiču visoke cijene robe te da će rastuće kamatne stope uskoro početi predstavljati opterećenje za mlade kupce kuća i za poslove.

Rumunjska će u četvrtom kvartalu izdati svoju prvu obveznicu denominiranu u JPY (Samurai bond), nakon što su to nedavno uradile Mađarska i Slovenija.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno	Prethodni
			stanje	razdoblje
1.	BDP (Q/Q) F	2. kvartal	0,8%	0,7% -0,6%
2.	BDP sveden na godišnju razinu (Q/Q) F	2. kvartal	3,2%	2,9% -2,4%
3.	BDP deflator (G/G) F	2. kvartal	3,0%	3,2% 3,4%
4.	Bilanca tekućeg računa (u mlrd JPY)	SRP	2498,0	3193,0 1533,5
5.	Monetarna baza M2 (G/G)	KOL	1,4%	1,3% 1,5%
6.	Monetarna baza M3 (G/G)	KOL	0,9%	0,9% 1,0%
7.	Porudžbine strojarskih alata (G/G) P	KOL	-	-3,5% 8,4%
8.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	KOL	2,8%	2,5% 3,0%
9.	Industrijska proizvodnja (G/G) F	SRP	2,7%	2,9% -7,9%
10.	Iskorištenost kapaciteta (M/M)	SRP	-	2,5% -3,1%

JPY je tijekom proteklog tjedna aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio pad s razine od 157,77 na razinu od 156,00. JPY je aprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio pad s razine 142,30 na razinu od 140,85.

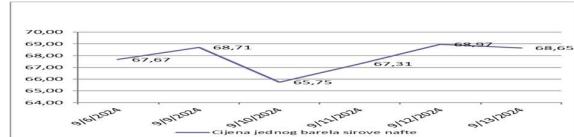
NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak iznosila je 67,67 USD (61,05 EUR).

Tržište nafte je bilježilo volatilna kretanja tijekom prošlog tjedna. Nakon što je u tjednu ranije zabilježila priličan pad, na otvaranju tržišta u ponedjeljak cijena je korigirana naviše zbog zabrinutosti kako bi vremenske neprilike na obali SAD-a mogle poremetiti proizvodnju, što je utjecalo na to da kompanije kao što su Chevron, Exxon i Shell povuku radnike, obustave aktivnosti na bušotinama i zatvore neke izvore. U prilog rastu cijene nafte idu i poremećaji snabdijevanja u Libiji. S druge strane, na ovo tržište utječu i dalje prisutne zabrinutosti zbog slabe globalne potražnje, kao i nedavno smanjenje prognoza Morgan Stanley za cijenu nafte u IV. kvartalu na 75 USD. BofA je objavila kako bi OPEC+ mogao iskoristiti povećanje proizvodnje nafte kao sredstvo da možda u konačnici s tržišta izbací proizvođače s visokim troškovima proizvodnje. Cijena nafte je u utorak smanjena za preko 4% dnevno, na razinu ispod 66 USD, što je najniže od prosinca 2021. godine. OPEC je smanjio prognoze potražnje nafte za ovu godinu, drugi mjesec zaredom, te sada očekuje da će potražnja rasti za oko 2 milijuna barela dnevno, manje od 2,1 milijun barela, koliko je očekivano u kolovozu. Prognoze OPEC-a su i dalje optimističnije od IEA koja prognozira rast od nešto ispod 1 milijun barela dnevno. U srijedu i četvrtak cijena se uspjela oporaviti zbog špekulacija da bi OPEC+ mogao dodatno smanjiti proizvodnju, a Citi Bank je objavila da će OPEC+ možda morati smanjiti proizvodnju za dodatnih 1 milijun barela dnevno sljedeće godine ukoliko želi izbalansirati tržište uslijed dodatnih količina koje se proizvode izvan ove grupacije. Cijena je povećana i zbog zabrinutosti u svezi s utjecajem uragana Francine na proizvodnju u SAD. Međutim, kako oluja jenjava, pažnja se usmjerava na problem smanjenja potražnje. Mjesečno izvješće s tržišta nafte, koji objavljuje IEA, ukazuje na to da usporavanje ekonomije Kine smanjuje izglede za rast globalne potražnje za naftom, ističući da je rast potražnje na najnižoj razini od razdoblja pandemije. Na kraju tjedna cijena nafte je blago smanjena.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte iznosila je 68,65 USD (61,99 EUR), što predstavlja prvi tjedni rast u posljednjih 5 tjedana, koji je iznosio 1,45%.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja utemeljen je na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica uporabe ili nemogućnosti uporabe informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.497,41 USD (2.253,17 EUR).

Cijena zlata bilježila je svakodnevni rast tijekom prošlog tjedna. Do srijede rast nije bio posebno izražen jer su investitori bili usredotočeni na objavljinje podatka o kretanju inflacije u SAD, koji bi mogao biti signal za promjenu monetarne politike Feda. Tako se cijena stabilizirala na razini oko 2.500 USD tijekom prva tri dana u tjednu. Nakon što su objavljeni podaci o inflaciji za SAD, koji su uglavnom bili sukladni očekivanom padu, cijena ovog plemenitog metala je nastavila bilježiti rast do kraja tjedna. U četvrtak je dostigla novu rekordnu visoku vrijednost od 2.550 USD, da bi se na kraju tjedna povećala na novu rekordno visoku razinu od skoro 2.578 USD po jednoj finoj unci. Rast cijene zlata u petak je bio potaknut slabijim USD, padom prinosa u SAD-u, ali i špekulacijama kako bi Fed mogao donijeti odluku o većem smanjenju kamatnih stopa na rujanskoj sjednici (50 baznih bodova).

Na visoku potražnju za zlatom ukazuju i aktivnosti investitora. Manji investitori nastavljaju kupovati futures na zlato te je zaključno s 11. rujnom prosječan dnevni opseg naloga iznosio preko 99.000, što također predstavlja novi rekord. Prethodni rekord od 86.000 naloga zabilježen je u 2020. godini.

Objavljeno je da je Središnja banka Kine, već četvrti mjesec, u kolovozu pauzirala kupovine zlata, iako je vrijednost zlatnih rezervi ove banke povećana zbog rastućih cijena. Središnja banka Gane povećala je zlatne rezerve na 65,4 tone, tri godine otkako je donijela program za kupovinu domaćeg zlata (DGPP). U prvoj polovici 2024. godine kupljene su 23 tone, a navedeni program je uveden s ciljem poboljšanja deviznih rezervi i stabilizacije domaće valute.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.577,70 USD (2.327,49 EUR), što predstavlja povećanje od 3,21% na tjednoj razini.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna

